

Jethro Tull – Zealot Gene

Kevan Furbank

Stejně jako většina fanoušků Jethro Tull jsem byl šokován a zarmoucen, když se Ian Anderson před téměř 20 lety rozhodl činnost kapely ukončit. Úplně stejně to podle všeho cítil i dlouholetý kytarista Martin Barre.

Ale při zpětném poslechu pozdějších alb a živých vystoupení jsem pochopil, proč si Ian myslel, že je čas na konec. Po 35 letech nahrávání a turné se Tull stali trochu nevýraznými a postrádali inspiraci, koncerty byly leckdy letargické a předvídatelné. Jistě, existovalo jedno nebo dvě pozdější alba, která naznačovala minulou slávu, a zjevná labuť píseň kapely, The Jethro Tull Christmas Album, byla příjemným, i když nenáročným poslechem. Ale stejně jako mnoho kapel z konce šedesátých a sedmdesátých let byly časy jejich slávy daleko za nimi.

Pak tu byl problém s Andersonovým hlasem, který se v průběhu let znatelně zhoršil a donutil ho změnit část repertoáru. Ztratil sílu, flexibilitu a melodii, a během některých živých vystoupení, které jsem viděl na začátku nového milénia, byly chvíle, kdy jeho vokály prostě mizely, zaplaveny instrumentací hlasitějších písní. Byl pořádně slyšet jen na měkčích akustických číslech

Nyní je mu 74 let a má nevléčitelnou chronickou obstrukční plicní nemoc (CHOPN), takže nikdo neočekává, že bude zpívat tak, jako když mu bylo 20 let. Ale podle mého názoru jeho problémy s hlasem ovlivnily i jeho psaní písní. Píše, co umí zazpívat, a protože jeho hlas nyní postrádá mnoho ze svého rozsahu a melodie, tak na to stejně doplácí i mnoho jeho skladeb.

Jeho hra na flétnu a kytaru jsou stále vynikající a obklopuje se vynikajícími hudebníky, kteří z jeho materiálu vypichují to nejlepší. Ale muzikantské umění nemůže skrýt úmornou, nevýraznou povahu některých jeho novějších písní.

Několik našich oblíbených progrockových kapel vdechlo své hudbě nový život změnou zpěváka. Ano, například před několika lety skončil jiný Anderson, Jon. Ale problém s Tull je samozřejmě v tom, že to není skutečná kapela. Je to jen Ian Anderson v jiném hávu, jeho pseudonym, pouze alternativní identita. Bývá citován, že (údajně) řekl, že bez Martina Barreho to nejsou Jethro Tull. Nové album je sice zjevně pokusem naznačit opak, ale rozhodně nemohou existovat Jethro Tull bez Iana Andersona.

Co vlastně Fanatika Gen představuje? Jde o 12 písní, všechny s biblickou tematikou, s názvy jako Příběhy Jákobovy (starozákonní chlapík považovaný za patriarchu Izraelitů), Shoshana spí (moderní hebrejský pravopis jména Susanna, takto dvou významných biblických postav), Zrada Joshuy Kynda (Jidáš si dává do kapsy kousky stříbra za zradu Mesiáše) a Rybáři z Efezu (misijní centrum ranných křesťanů). Některé biblické odkazy jsou trochu nejasné, ale Anderson nás v případě potřeby na příslušné kapitoly Zákona užitečně nasměruje.

Většina skladeb má tři až čtyři minuty za kus, přičemž pouze dvě dosahují hranice šesti minut. Takže zde nenajdete žádné progrockové eposy jako Budapešť nebo The Whaler's Dues nebo dokonce White Innocence. Jedná se většinou o krátká, ostrá, stručná čísla, založená na flétnách a kytarových riffech, pojatá v poměrně klidném tempu v rozumném 4/4 taktu.

Kapela má jen málokdy příležitost se předvést – v otvíráku Paní Tibbetsová je slyšet trochu temperamentnější sólová kytara, ale většinu času hudebníci poskytují solidní, avšak nevýrazný doprovod pod Andersonovu flétnu a křehké vokály. Člověk si musí chtít nechtít představovat, čím by přispěl písním, řekněme, takový Martin Barre!

První čtyři skladby jsou nejlepší. Paní Tibbetsová začíná atmosférickým hlukem a bubeník Scott Hammond to odpočítá - dostaneme do rockového čísla podobného některým hlasitějším skladbám na Catfish Rising. Námětem je malý chlapec paní Tibbetsové, Paul, který shodil atomovou bombu na Hirošimu ze svého bombardéru B-29 Enola Gay.

Příběhy Jacobovy jsou krátké, ale mile optimistické číslo, řešící téma sourozenecké rivalry. Je založeno na Andersonově akustické kytáře a jeho vzácné hře na harmoniku, zatímco skladba Mine is the Mountain (Má jest hora) naznačuje minulou tullovskou slávu svou temnou, náladovou atmosférou a dramatickým hudebním rozkvětem. Pokud by Anderson chtěl vytvořit něco trochu epičtějšího, mohl to udělat tady, třeba to celé trochu rozšířit, možná s delší instrumentální sekcí uprostřed. Ze všech skladeb na albu je to ta, kterou budu znovu a znovu poslouchat, se starozákonním vyobrazením rozhněvaného, žárlivého a pomstychtivého božstva.

Titulní skladba Fanatika Gen je dalším temperamentním rockovým kusem s texty, které odkazují na genetickou chybu, která z některých obyčejných, slušných lidských bytostí dělá teroristy chrlící dogma, vyhrožující smrtí, Trumpovy příznivce a antivaxery. „Populista s přitažlivostí temnou / K nenávisti podněcuje / A xenofobní strašák / Hned ti ji servíruje,“ zpívá Anderson. Neuvádí žádná jména, ale všichni víme, o kom mluví.

Jinde máme písně jako Shoshana spí – květinu zobrazenou coby ženu – a Barren Beth, Wild Desert John (Vyprahlá Bětka, Jan z pouště divoké) – příběh Mariiny sestřence Alžběty, která porodila Ježíšova pomocníka, Jana Křtitele – obě odezní s málo rozeznatelnými melodiemi, částečně kvůli Andersonovu chraplavému zpěvu, který nám dává jen málo důvodů, abychom ho mohli obdivovat.

Lepší je trojice folkových akustických čísel, která dominuje druhé polovině alba – hloubavé a teskné Kam se poděla sobota?, dojemné Tři lásky, tři a Na krátké

návštěvě - písně, které jako by se prořezávaly Andersonovým obvyklým cynismem až k upřímným citům někde hluboko uvnitř.

Ale nebojte se – jeho chladné, neochvějné oko se vrací v písni Smutného města sestry, ve kterém spojuje biblické odkazy na prostitutky s pohledem na opilé kněžky noci v Cardiffu – "Toulavá nočníatka po sezóně / Na štaflu taxíků holé nohy a paže " – která klopýtají domů po noci bezduchého hýření a odhazují kalhotky do koše. Nemyslím si, že cardiffská radnice bude na tuto píseň na svých webových stránkách odkazovat.

Poněkud nečekaně končíme poněkud skličující věcí Rybáři z Efezu, jejíž obskurní text podle mne odkazuje na apoštola Jana, syna rybáře Zebedea, který údajně napsal některé knihy Nového zákona.

Sebevědomá rozsáhlá mediální propagace, které vydání alba provází, potvrzuje, že při všem, co nás dnes sužuje, svět možná nečeká zrovna na koncepční album Jethro Tull na téma Bible. Zařadí se vedle jejich klasiky, nebo jen blafne jako navlhlá petarda?

Po pravdě, toto není vůbec album Tull. Je to skutečně sólové dílo Iana Andersona – za přispění stejných hudebníků, kteří se objevili na jeho albu Homo Erraticus – jím vymyšleným a napsaným s velmi málo patrným vkladem kohokoli z kapely. Dokonce i přebal, zobrazující pana Andersona zjevně nahého od hrudi nahoru, zdůrazňuje sólovou povahu díla (možná jde o spřízněné mrknutí směrem ke Stevenu Wilsonovi na jeho To the Bone?).

Jako Andersonovo album to není špatné. Trpí jeho vokálními nedostatky, ale obsahuje několik dobře propracovaných skladeb, vynikající muzikantství a texty, které vždy nutí k zamyšlení, i když jsou občas trochu nejasné. Jako album Tull to však působí nevýrazně a obyčejně ve srovnání s většinou diskografie, dokonce i proti Under Wraps z roku 1984, které fanoušci rádi pomlouvají.

Možná měl Anderson pravdu – bez Martina Barreho to ve skutečnosti nejsou Jethro Tull...